

INOVAČNÍ SOUČÁST ROZVOJE OBLASTÍ VĚDY NA VYSOKÉ ŠKOLE NA UKRAJINĚ

TATJANA KOROLEVOVÁ, CSc., Oděská státní ekonomická univerzita

Pro Ukrajinu, jako evropskou zemi s vysokým vědeckým a vzdělávacím potenciálem, v inovačním rozvoji ekonomiky v prvním desetiletí XXI století hraje mimořádnou roli zvýšení úlohy vysokých škol. Právě vysoké školy předurčují úroveň a efektivitu využití inovačního potenciálu země, na jejich aktivitě závisí úspěšnost realizace inovační politiky státu, protože efektivní spolupráce praxe a univerzit je mnohem více produktivní, nežli vytváření nových podniků inovativního typu.

Analýza statistických údajů o stavu vysokých škol v Ukrajině svědčí o tom, že základní předpoklady spolupráce univerzit s praxí v oblasti inovací zůstaly zachovány, i přes velmi bolestné restrukturalizační procesy, jimiž v současnosti ekonomika Ukrajiny prochází. Struktura sféry vysokoškolského vzdělávání Ukrajiny je shodná se strukturou vzdělávacích systémů evropských zemí a je v souladu s požadavky UNESCO a OSN. Na Ukrajině je 951 vysokých škol, rozdělených podle I-IV akreditační úrovně (učiliště, střední odborné školy, instituty, akademie, univerzity). Z nich 769 institucí má státní a komunální formu vlastnictví, 202 vysoké školy jsou soukromé.

Celkový počet studentů je více než 2,8 mil., což v přepočtu představuje 578 studentů na 10 tisíc obyvatel.

Ukrajina patří mezi země s nejvyšší úrovní vzdělanosti na světě, zaujímá 10. pozici ve světě podle ukazatele zaměstnanosti žen. Kromě toho, naše země patří mezi 30% zemí s nejvyšší úrovní prospěchu na střední škole. Hodnocení Ukrajiny podle indexu rozvoje lidského potenciálu u OSN je vyšší než průměr. Ve zprávě o globální konkurenceschopnosti zaujímá Ukrajina 19. místo podle úrovně matematického a vědeckého vzdělání. Současně však podle odlivu intelektu země zaujímá rovněž vedoucí pozici.

Univerzity v současné etapě svého rozvoje nejsou jen centry přípravy specialistů, ale i centry inovační aktivity. Věda na vysokých školách, která se organicky spojuje s výukovým procesem, má důležitou úlohu při zvyšování kvality přípravy specialistů; představuje dvě stránky jednotného procesu zachování a reprodukce specialistů vysoké kvalifikace, má specifické, rozdílné rysy ve srovnání s akademickou, odvětvovou a podnikovou vědou. Tyto rozdíly spočívají především v tom, že na vysoké škole se realizuje proces předávání studentům nově získaných poznatků z vědeckého výzkumu bezprostředně ve vzdělávacím procesu, ještě dříve, než jsou získány při výzkumu konečné výsledky.

Podle názoru velkého počtu vědců, zabývajících se oblastí inovací na vysokých školách Ukrajiny, objektem jejich aktivity je vytvoření a implementace inovačních vzdělávacích technologií, které představují zdokonalené metody, formy a technologie vzdělávání. Vycházíme-li z této pozice, musíme zdůraznit, co lze považovat za inovaci ve vzdělávání - existenci nových programů, nových kursů, výukových procesů s využitím nejnovějších technologií, informační základny a metodiky vyučování, nebo výsledek vzdělávací činnosti - přípravu specialisty, jehož znalosti a dovednosti odpovídají současným požadavkům trhu práce, především podle kritéria inovační složky.

Podle našeho názoru, inovační systém vysoké školy je organizačně-řídicí mechanismus vypracování a implementace inovací s cílem zvýšit konkurenční schopnost univerzity z hlediska přípravy absolventů k efektivní inovační aktivitě. Cílem tohoto systému je stanovení a realizace perspektivních směrů činnosti dvou relativně samostatných, ale vzájemně propojených a vzájemně se doplňujících aspektů činnosti vysoké školy:

- vypracování a realizace nových technologií vzdělávání a zdokonalování současného vzdělávacího procesu jako celku;
- zvýšení efektivnosti vědecké a vědeckovýzkumné činnosti.

Pro vytvoření inovačního systému vysoké školy je nutno vypracovat jeho vědeckou základnu, tj. koncepci - obsah inovační politiky, cíle, druhy, kategorie, principy, zákonitosti, specifikovat faktory, které mají vliv na zavádění novinek a taktéž metodologii - jako souhrn přístupů v oblasti organizační, personální, finanční, informačního zabezpečení a jejich realizace v řídicím modelu systémových inovací.

Mechanismus realizace inovační politiky vysoké školy může zahrnovat:

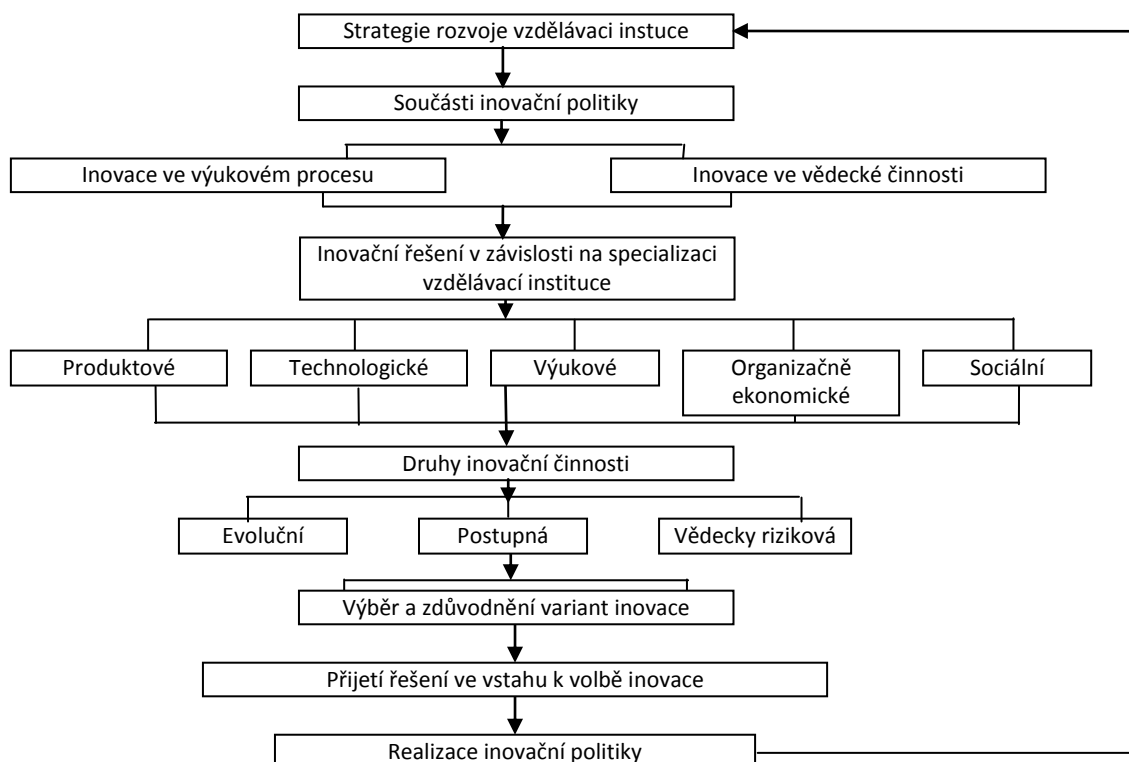
- vypracování plánů a programů inovační činnosti;
- monitoring implementace inovace;
- posouzení inovačních projektů;
- koordinaci inovační činnosti ve funkcionálních útvech;
- zajištění finančními a materiálově-technickými zdroji;
- personální zajištění procesu inovací;

- vytvoření strukturálních útvarů univerzit pro komplexní řešení inovačních problémů počínaje stanovením cíle až po implementaci inovací.

Cíle využití inovací v činnosti vysoké školy je možno definovat následovně:

- vyhledávání a implementace nových technologií vzdělávání pro zajištění kvalitnějšího vzdělání;
- vypracování a implementace existujícího mechanismu realizace vědeckého výzkumu a technologického vývoje na vysoké škole;
- příprava výukového a vědeckého procesu pro implementaci nových poznatků;
- fixace nejnovějších technologií cestou stálého zvyšování kvality a rozšiřování sítě služeb vzdělávání.

Hlavním v inovační politice vysoké školy je podle našeho názoru formování cíle, pro který se inovace rozpracovává, stanovení podmínek její realizace, odhad výsledků, zkrácení období potřebného pro implementaci nových vzdělávacích technologií. Autorem navrhovaný algoritmus vytváření inovační politiky vysoké školy je uveden na obr. 1.

Obr. 1: Klasifikace inovačních procesů na vysokých školách

Je tedy možné konstatovat, že metodologie implementace inovací na vysoké škole může být založena na těchto principech:

- vytvoření sociálních, psychologicko-pedagogických, materiálních, ekonomických podmínek nutných pro rozvoj inovací vysokoškolského vzdělávání;
- rozvoj intelektuální, výzkumné činnosti, jako základní determinanty současné metodiky organizace vědeckých a výukových procesů na vysoké škole s cílem zdokonalovat a zvyšovat kvalitu přípravy;
- zapojení do inovačního procesu pedagogů, vědeckých pracovníků, studentů a stimulovat účastníky tohoto procesu k tvůrčímu vyhledávání a k novátorské činnosti;
- využití inovací ve výukově-vzdělávacím procesu.

V čase, kdy se implementují a rozšiřují inovace ve sféře vysokoškolského vzdělávání, vytváří se a rozvíjí se moderní vzdělávací systém - globální systém otevřeného, pružného, individualizovaného, nepřetržitého vytváření a kumulace znalostí. Tento systém představuje jednotu výukových technologií v oblasti vzdělávání a výsledků vědeckých výzkumů. Porovnání a konfrontace různých teoretických idejí, aplikovaného výzkumu a vývojových prací, výběr nejlepších variant rozvoje vědeckovýzkumných prací tvoří podstatu formování inovačního systému vysokoškolské instituce. To umožňuje nejen stanovit základní směry, ale také vypracovávat konkrétní programy řešení nejdůležitějších vědecko-technických problémů, např. energeticky úsporných, ekologických, sociálně ozdravných a jiných.